

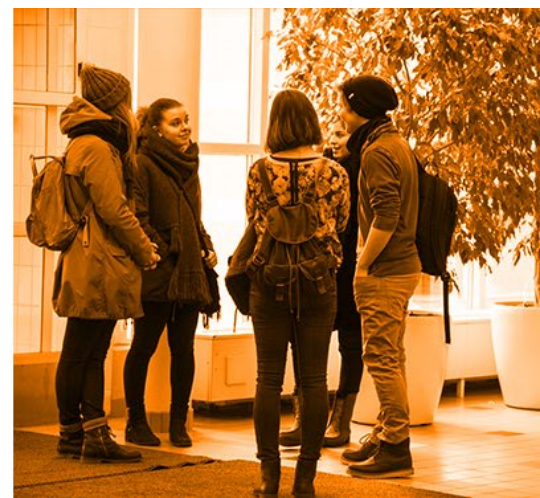
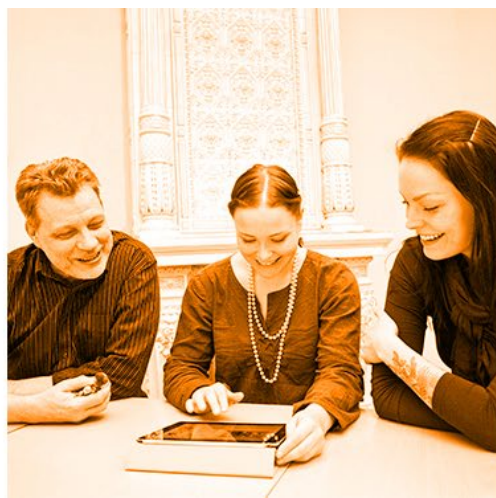
HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Tämä on rinnakkaistallenne.

This is an electronic reprint of the original article that may differ from the original in pagination and typographic detail.

**Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä /
Please cite the original version:**

Halkosaari, Liisa & Mäkelä, Outi 2018. Sweet and sour eli mitä kuurojen tulkkien koulutushanke opetti arvioinnista. *Kielisilta* 3/2018, 19-20.

Sweet and sour eli mitä kuurojen tulkkien koulutushanke opetti arvioinnista

Suosituksien kuurojen tulkkien opetussuunnitelmaksi on julkaistu eurooppalaisen yhteistyön tuloksena. Suosituksissa todetaan, että arviointi on kriittinen osa oppimisprosessia. Mutta pitäisikö kuuroja tulkkeja arvioida eri tavalla kuin kuulevia?

TEKSTI OUTI MÄKELÄ JA LIISA HALKOSAARI, HUMAK KUVAT LIISA HALKOSAARI (S.19), ONNO CRASBORN (S.20)

Tulkkauksen arviointi on moniulotteinen ilmiö, jossa yhdistyvät kielitaito, sosiaaliset taidot, muisti, samanaikaisten toimintojen hallinta, keskittymiskyky, hoksaaminen, tiivistämisen taito, olennaisen kuulemisen ja ymmärtämisen taito eikä tässä ollut edes kaikki. Kun arvioinnin kohteena ovat nimenomaan kuurot tulkit, kuvaan astuu lisää ulottuvuuksia kuten vaikkapa syöttö-ulkkaus. Eikä arviointia lainkaan helpota, että se, mikä on yhdelle asiakkaalle hyvää ja laadukasta tulkkausta, ei ole sitä toiselle asiakkaalle.

Arvioinnin armoton haastavuus

Osaamisen kehittyminen edellyttää rakentavan palautteen saamista, sekä sen ymmärtämistä, millaisella lähtötasolla oma osaaminen on. Riittävä palautteen määrä on kuitenkin koulutuksen ikuisuusongelma,

sillä kysyntä on loputonta, eikä tarjontaa ole koskaan liikaa.

Arviointiin liittyen arvioijan mielessä risteilee loputon määrä kysymyksiä: Mikä on olennaista osaamisen arvioinnissa? Kumpaa pitää arvioida, prosessia vai lopputulosta? Mitä asioita ylipäätään on mahdollista arvioida? Entä miten arviointi tulisi muotoilla, jotta se osuisi ja uppoaisi? Mikä on syy, mikä seuraus – miten päästä kunkin opiskelijan kohdalla kiinni osaamisen solmukohtia aukaisevaan ytimeen?

Arvioijan on tärkeää pitää mielessä, että onnistuneessakin suorituksessa voi olla paljon parannettavaa ja toisaalta taas epäonnistuneesta suorituksesta saattaa tarkasteltuna löytyä paljon hyvää ja onnistunutta. Sekin täytyy huomioida arvioinnissa, että onnistunut tulkkaus on monen tekijän summa, eikä tulkki pysty vaikuttamaan kaikkiin onnistumisen osatekijöihin.

Mikään edellä kirjoitettu ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että arviointia tarvitaan ja arvioiminen on lähtökohtaisesti mahdollista. On vain ymmärrettävä, millaisia lonkeröitä jokaiseen arvioitavaan tulkkaus-tilanteeseen liittyy, eikä edellä kirjoitettu suinkaan tyhjentänyt sitä pankkia.

Kuurojen tulkkien taidonarviointi

Developing Deaf Interpreting in Europe Erasmus+ -hankkeen tavoitteena oli

Kuuroja tulkkeja työskentelee eri puolilla maailmaa. Osalla kuuroista tulkeista ei ole muodollista koulutusta tulkkaukseksi, osa on suorittanut lyhytkursseja tai ammatillisen koulutuksen ja osa alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon.

Suomessa kuuroja asiointitulkkeja on koulutettu 1980-luvulla ja Tulkki AMK -tutkinnon kuurot ovat voineet suorittaa vuodesta 2001 lähtien. Suomessa kuurot opiskelevat samassa ryhmässä kuulevien kanssa. Joissain maissa kuurojen tulkkien koulutus toteutuu kuuroille suunnatuissa ryhmissä.

Kuuroja tulkkeja tarvitaan erityisesti tulkattaessa asiakkaille, joilla on erityisiä kielellisiä tarpeita tai tulkattaessa kahden eri viittomakielen välillä. Kuurojen tulkki- en tarve on maailmanlaajuisesti kasvava. Developing Deaf Interpreting -projektin tavoitteena on lisätä kuurojen tulkkien koulutusta Euroopassa vastaamaan lisääntyneeseen tarpeeseen.

kehittää kuurojen tulkkien koulutusta ja osaamisen arviointia. Arvioinnin fokus oli asiointitulkkaustilanteen arvioinnissa, joka jakautui edelleen kolmeen arvioitavaan osaan: valmistautuminen, toimeksiannon tulkkaus ja itsearviointi. Jokaista osaa tar-

kasteltiin professionaalisuuden, kielitaidon ja tulkkaustaidon näkökulmasta.

Kun tulkkiopiskelijan osaamista lähdetään arvioimaan, otetaan tarkastelun kohteeksi koko taidonnäyte. Seuraavaksi nostamme esille toimeksiannon eri osista ja osa-alueista joitakin, erityisesti kuurojen tulkkien tulkkauksen arvioinnissa huomioitavia seikkoja.

Valmistautuminen

Taidonnäytteen ensimmäisen vaihe, valmistautuminen nostettiin arvioinnin kohteeksi, jotta valmistautumiselle kuuluva arvo tunnustettaisiin ja tunnustettaisiin. Opiskelijan dokumentaatio valmistautumisvaiheen toiminnasta arvioidaan sekin. Valmistautumisvaiheen arvioitavat sisällöt ovat pääosin samat sekä kuuroilla että kuulevilla tulkkiopiskelijoilla. Vuorovaikutustilanteet, joissa kuuro ja kuuleva tulkki työskentelevät yhdessä, on kuitenkin tiettyjä erityispiirteitä, jotka on syytä ottaa huomioon.

Valmistautumisvaiheessa tulkin tulee huomioida reletulkkauksen mahdolliset vaihtokäytökset vuorovaikutustilanteen kommunikaatioon, sekä pohtia, millä keinoin hän pystyy vaikuttamaan niihin. Henkilökohtainen valmistautuminen ei riitä, vaan sitä tehdään myös yhdessä tulkkiin kanssa. Esimerkiksi reletulkkauksen valmistautuessa muun muassa syöttötulkkauksen toteuttaminen ja rytmittäminen, tulkkien välinen vuorovaikutus tilanteen aikana sekä termityö mietitään yhdessä tiimin kanssa.

Tulkkaustyön arviointi

Itse toimeksiannon tulkkauksessa kuuron tulkin työskentelyä ja osaamista arvioidaessa tulee kiinnittää huomiota syöttötulkkauksen toimivuuteen ja siihen, miten se vaikuttaa kuuron tulkin työskentelyyn.

Developing Deaf Interpreting -hankkeen päätösseminaari oli Hampurissa toukokuussa 2018. Hankkeen työryhmä kokoontui yhteiskuvaan seminaarin jälkeen: alarivissä Sofia Isari, Amilcar Furtado, Isabel Correia, Christian Rathmann, Kasper Bergmann ja Helle Skjoldan, ylärivissä Christian Peters, Liisa Halkosaari, Outi Ahonen ja Christopher Stone.

Tulkkiparin tai -tiimin työskentelystä on lähes mahdotonta irrottaa arvioitavaksi vain yhden osapuolen työpanosta. Arvioinnin perustana voisi käyttää syöttötulkkeen merkityksen välittymistä, mutta entä jos syöttötulkki tekee virheen? Toinen tulkki tulkaa prosessin näkökulmasta oikein, mutta asia välittyy siitä huolimatta väärin vastaanottajalle.

Asioimistilanteissa kuuron tulkin asiakkaalla saattaa olla suomalaisen viittomaikielen osaamiseen liittyviä haasteita. Usein paikalle on tilattu kuuro tulkki juuri siksi. Kuuron tulkin osaamisen arvioinnissa onkin erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millainen on hänen kykynsä mukauttaa kieltä ja kommunikaatiota asiakkaalle sopivaksi.

Katse peiliin

Osaamisen kehittämisessä on tärkeää, että opiskelija pysähtyy myös itse oman osaami-

sensa äärelle. Esimerkiksi lehtorin antama palaute on mahdollista sisäistää syvällisemmin, jos opiskelija tekee arvioitavasta näytteestä myös itsearvioinnin. Itsearvioinnissa kuuro tulkkiopiskelija pysähtyy muiden kysymysten lisäksi pohtimaan, miten reletulkkaus vaikutti hänen toimintaansa tulkkauksen aikana. Kun opiskelija tunnistaa erilaisia ilmiöitä omasta toiminnastaan, kehittyminen mahdollistuu.

Taidonarvioinnin sabluuna julkaistaan hankkeen verkkosivuilla kuurojen tulkkien opetussuunnitelmasuosituksen liitteenä (www.deaf-interpreters.com/). Opetussuunnitelma (*Recommendations for a Curriculum for Deaf Interpreters*) löytyy hankkeen julkaisuista (*Publications*), klikkaamalla pudotusvalikosta vaihtoehtoa *Output 3*. Hankkeen päätyttyä tänä syksynä materiaalit siirtyvät efslin omistukseen. 🙌